

спілкування, виникнення небажаних стереотипів професійної поведінки, мислення і психологічних перешкод у разі освоєння нових професійних технологій. У наукових джерелах окреслені основні підходи до розуміння психологічної сутності професійної деформації правоохоронців, рівнів її вияву, причин і передумов.

За даними статистики останніх років, чоловіки-поліцейські є більш вразливими до професійної деформації, ніж жінки, але питання «чому так?» до цього часу залишається відкритим.

До цього часу не знайдено найефективнішого способу боротьби зі стрес-факторами у професійній діяльності правоохоронця, тому кожен співробітник шукає свої способи боротьби з ними.

Отже, робота співробітників поліції дуже різна і складна, має низку рис, що відрізняють її від інших професій, разом і багатьох ризиків та небезпек. Умови виконання будь-якого виду професійної діяльності працівників поліції залежать від особливостей соціально-психологічного середовища, в якому правоохоронець провадить власну діяльність. На розвиток професійного стресу значно впливає система суспільних цінностей, суспільна оцінка значущості правоохоронної діяльності, її привабливість. Отож під професійним стресом поліцейських ми розуміємо адаптаційний механізм, що дає змогу організму професіонала, який потрапив у складну екстремальну ситуацію, сконцентруватися, мобілізувати власні сили та знайти оптимальний вихід.

1. Тімченко О. В. Професійний стрес працівників органів внутрішніх справ України (концептуалізація, прогнозування, діагностика та корекція) : дис. д-ра психол. наук : 19.00.06 / Національний ун-т внутрішніх справ. Харків, 2003. 35 с.

2. Кисіль З. Р. Проблеми професійної деформації працівників органів внутрішніх справ : монограф. Львів : ЛьвДУВС, 2008. -607 с.

Валерія ГОРБАЧ

курсант ННІ права та підготовки

фахівців для підрозділів

Національної поліції

Науковий керівник:

Юрій ВЕЛИКИЙ

викладач кафедри тактико-спеціальної

підготовки Дніпропетровського

державного університету внутрішніх

справ (м. Дніпро, Україна)

ПСИХОЛОГІЧНІ ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ЗВО ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Одним з найважливіших факторів ефективності освітнього процесу в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання (далі – ЗВО) є досконале знання науково-педагогічними працівниками (далі – НПП) особливостей тих, що навчаються, та уміння використовувати ці знання для оптимального вирішення освітніх завдань і конкретних проблем.

Головною відмінністю від розвинених західних країн світу у сфері підготовки поліцейських кадрів для потреб держави є те, що в ЗВО України навчаються юнаки і дівчата, в яких не закінчився фізіологічний і психосоціальний розвиток.

Студентами і курсантами ЗВО є люди віком від 18 до 23 років, яких можна віднести до періодів: зрілої юності або початку дорослості. В психологічній характеристиці студентства ЗВО, з одного боку, дуже багато проявів загальних психологічних особливостей юнацького віку, а з іншого – істотну роль відіграють специфічні умови життя і діяльності у ЗВО [1].

Метою дослідження є аналіз психофізіологічних особливостей студентського віку, чинників, які впливають на якість розвитку когнітивних здібностей здобувачів, для ефективного вирішення типових психолого-педагогічних ситуацій та поліпшення комунікації НПП із здобувачами ЗВО.

У вітчизняній психології прийняте розуміння психологічного вікового періоду людини розглядати як своєрідний етап онтогенетичного розвитку, що характеризується умовами життя, навчання і виховання, закономірностями формування організму (Л. С. Виготський, А. М. Леонтьєв, Д. Б. Ельконін, І. С. Кон). Перетворення мотивації, усієї системи ціннісних орієнтацій, з одного боку, інтенсивне формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією – з іншого, виділяють цей вік як центральний період становлення характеру й інтелекту [1].

Основними психологічними характеристиками, які виділені Л. Д. Столяренко, є: критичність і самокритичність. Самооцінка суперечлива, що викликає внутрішню невпевненість та супроводжується різкістю і розв'язністю; скептичне, критичне, іронічне ставлення до викладачів і режиму навчального закладу; зберігається максималізм і критичність, негативне ставлення до думки старших; неприйняття лицемірства, святенництва, брутальності, прагнення впливати окриком; прийняття власних рішень: вибір і оволодіння професією, вибір стилю і свого місця в житті.

У цей час відбувається активне формування індивідуального стилю діяльності (Є. А. Клімов). Особливостями психофізіологічного й когнітивного розвитку людини цього вікового періоду є: найшвидше реагування на будь-який зовнішній вплив подразника (у т. ч. і словесний сигнал); високі показники уваги; оптимум розвитку інтелектуальних функцій припадає на 18–20 років (наприклад, якщо взяти, за Фульдсом і Равеном, логічну здатність двадцятирічної людини за еталон, то в 30 років вона буде дорівнювати 96 %, у 40 років – 87 %, у 50 років – 80 %, а в 60 років – 75 % від еталону); найвища швидкість вирішення вербально-логічних завдань (комплексний характер мислених операцій при високому рівні інтеграції різних видів мислення, гнучкого переходу від образного до логічного та навпаки); інтенсивний розвиток усіх видів почуттів, підвищена емоційна чутливість (подразливість) до різних обставин навколишнього життя [2].

Дослідження пізнавальної діяльності здобувачів ЗВО показують, що студентський вік – це пора найскладнішого структурування інтелекту. Провідну роль у пізнавальній діяльності починає відігравати абстрактне мислення. Для цього вікового періоду характерним є недостатній розвиток здатності до свідомої регуляції власної поведінки. Через недостатній життєвий досвід деякі студенти плутають ідеали з ілюзіями, романтику з екзотикою. Як наслідок цього, окремі здобувачі навчаються «від сесії до сесії», не виявляють особливої активності у навчанні та громадському житті, не мають потреби в самоосвіті та самовдосконаленні. Їхня увага переважно зосереджується на гедоністичних захопленнях.

Водночас для здобувачів характерним є невмотивований ризик, невміння передбачити наслідки своїх вчинків, в основі яких лежать не завжди гідні мотиви. Серед багатьох здобувачів поширені такі негативні звички, як куріння, спостерігається інфантильність, несаможиттєвість, підвищений рівень конформізму, нездатність протидіяти негативному впливу найближчого соціального оточення [2].

Від розвитку (формування) у здобувачів ЗВО професійно значущих рис особистості та психічних процесів багато в чому буде залежати ефективність виконання ними професійних функцій. Цей період життя максимально сприятливий для навчання і професійної підготовки молоді людини.

В освітньому процесі зусилля НПП повинні бути спрямовані на створення у здобувачів атмосфери зацікавленості, виховання уваги, аналітичне мислення, готовність вчитися на помилках, здатність витримувати критику, застосовуючи власний досвід та особистий приклад.

1. Психологічні особливості студентства. URL : https://www.psyh.kiev.ua/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0

2. Психологічна характеристика сучасного студентства. URL : <https://www.udau.edu.ua/departments/viddili/psixologichna-sluzhba-universitetu/kalejdoskop/psixologichna-xarakteristika-suchasnogo-studentstva.html>